

Asia: VN/19124/2025

Edunvalvontalainsäädännön ajantasaistamisen jatkohanke; työryhmän mietintö

Sosiaali- ja terveydenhuollon asioiden hoitamiseen liittyvän edunvalvojan ja edunvalvontavaltuutetun tehtävän tallentaminen holhousasioiden rekisteriin

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil kiittää mahdollisuudesta lausua edunvalvontalainsäädännön ajantasaistamisen jatkohankkeen työryhmämietinnöstä.

Esityksessä ehdotetaan, että holhousasioiden rekisteriin tallennettaisiin taloudellisten asioiden hoitamiseen liittyvien tehtävien lisäksi sellaiset tehtävät, joissa on kysymys edunvalvojalle tai edunvalvontavaltuutetulle annetusta yleisestä kelpoisuudesta edustaa päämiestä tai valtuuttajaa tämän sosiaali- tai terveydenhuoltoa koskevissa asioissa. Ehdotuksen mukaan tieto tällaisesta edustusosoikeudesta ei olisi julkinen, vaan se annettaisiin vain sosiaali- ja terveydenhuollon julkisille ja yksityisille palveluntarjoajille sekä apteekkeille edustajan edustusosoikeuden selvittämistä varten.

Hyvil jakaa esityksessä esitetyn käsityksen siitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon asioita koskevan edustusosoikeuden tallentaminen holhousasioiden rekisteriin helpottaisi sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia sekä apteekkeja selvittämään laillisen edustajan edustusosoikeuden laajuuden. Lisäksi ehdotetulla muutoksella edistetään päämiehen tai valtuuttajan oikeuksien toteutumista, kun tämän laillisen edustajan edustusosoikeuden selvittämistä selkeytetään. Nykyisellään edustusosoikeuden laajuuden selvittäminen on ollut sosiaali- ja terveydenhuollossa tarpeettoman hankalaa kaikille osapuolille. Tämä muutos mahdollistaa sujuvamman asioinnin sekä parantaa päämiehen/valtuuttajan oikeuksia, kun hänen laillinen edustajansa kykenee asioimaan paremmin hänen puolestaan.

Hyvil katsoo esityksessä esitetyn tavoin, että holhousasioiden rekisteriin tehtävä rekisterimerkintä yleisestä edustusosoikeudesta sosiaali- tai terveydenhuoltoa koskevissa asioissa, tulee olla ei-julkinen

muille kuin laissa erikseen määritellyille tahoille. Asia on merkityksellinen päämiehen ja valtuuttajan perusoikeutena turvattujen yksityiselämän suojan sekä henkilötietojen suojan kannalta.

Edunvalvontavaltuutetun esteellisyysperusteiden väljentäminen

Lausuntonne ehdotetusta säännöksestä?

Esityksessä ehdotetaan, että valtuuttaja voi edunvalvontavaltakirjassa laajentaa edunvalvontavaltuutetun oikeutta edustaa valtuuttajaa tietyissä sukulaisuussuhteissa ilman, että esteellisyyttä syntyy. Edunvalvontavaltuutettu ei kuitenkaan saisi edustaa valtuuttajaa, jos vastapuolena on valtuutettu itse, valtuutetun puoliso tai lapsi taikka joku, jota valtuutettu edustaa.

Koska muutoin sukulaisuuteen perustuva edunvalvontavaltuutetun esteellisyyssääntely säilyisi ennallaan ja vastaisi holhustoimesta annetun lain mukaisen edunvalvojan esteellisyyssääntelyä, ei tämän sääntelyn väljentämisen voida katsoa olevan esteellisyyssääntelyn yleisten tavoitteiden vastaista tai aiheuttavan sellaista eturistiriitaa, joka olisi valtuuttajan edun vastaista.

Näin ollen Hyvil katsoo, että edunvalvontavaltuutetun esteellisyyssääntelyä voitaisiin väljentää valtuuttajan itsemääräämisoikeutta korostavalla poikkeussäännöksellä.

Pääasialliset vaikutukset (mietinnön luku 4.2)

Onko teillä täydennettävää ehdotuksen vaikutusarviointeihin, esim. oman organisaationne kannalta?

Tieto siitä, että edunvalvojalla tai edunvalvontavaltuutetulla on kelpoisuus edustaa päämiestä tai valtuuttajaa tämän sosiaali- tai terveydenhuoltoa koskevassa asiassa helpottaa tarvittaessa asiakkaan laillisen edustajan löytämistä sosiaali- ja terveyden huoltoa koskevissa asioissa ja sen myötä päämiehen tai valtuuttajan oikeuksien toteutumista. Jatkossa tieto edunvalvojan tai edunvalvontavaltuutetun kelpoisuudesta sosiaali- ja terveydenhuollon asioissa olisi saatavissa Valtuudet-palvelusta.

Vaikutukset kohdistuvat erityisesti siihen, miten järjestelmät saadaan sisällöllisesti sellaisiksi, että ne eivät sisältäisi päämiestä tai valtuuttajaa koskevia sosiaali- ja/tai terveydenhuollon asiakastietoja, joita edunvalvojalla tai edunvalvontavaltuutetulla ei ole oikeus (tiedonsaantioikeus) saada. Järjestelmien muuttaminen/kehittäminen vaatii resursseja.

Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset (mietinnön luku 5.1)

Näkemyksenne luvussa 5.1 esitetystä, erityisesti työryhmän pohtimista malleista siihen, miten laillisen edustajan tiedonsaantioikeutta voitaisiin harkita laajennettavaksi sosiaali- ja terveysministeriön alaan kuuluvassa lainsäädännössä (luku 5.1.3)?

Ei lausuttavaa.

Muuta

Onko teillä muuta lausuttavaa työryhmän ehdotukseen liittyen, esimerkiksi jaksoon 2.3 (eräät perinnöstä luopumista koskevat tilanteet)?

Ei lausuttavaa.

Rantanen Rasmus
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy